

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közigazgatási s társadalmi lap.

A SZABADELVÉPÁRT KOZLÖNYE

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Előfizetési feltételek:

helyben hához hordva vagy vidékre postán küldve.

Egész évre . . . 10 frt.
Félévre . . . 6 " 50 kr.
Negyedévre . . . 2 " 50 kr.
Egy hónapra . . . 1 "

Előfizetheti helyben a kiadóhivatalban, **Kutasi Imre nyomdájában**, aztán Teleki K. Lajos és ifj. Csáthy Károly könyvkereskedéseikben, vidéken a postahivataloknál.

Hirdetési díj:

öt hasábos betűs 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű a többiből megjelölt hirdetéseknek leengedés történik. Bányászati minden hirdetés után 20 kr. Nyitási költségek minden sorra 20 kr. A hirdetéseknek valaminek a nyitási költségek egyenlő a kiadó iródlában véstetnek fel. Az előfizetési és hirdetésdíj iródlában a lap szellemi részébe tartozó költségek a szerkesztési iródlában czimezendők.

nagyujtelek Jóna-ház 1704. szám alatt

Hiu és medve.

(-r) Még mindig semmi! . . . semmi, semmi . . .

Pedig innet s tova egy hete már, hogy Apponyi Albert gróf megjelent vala a jövendő nagy dolgok sorát. Hogy jövednek utána arra, hivatottak, akik teendők kinyilatkoztatást egyestül ellenék programjainak rejtelmeiről. Jöved, aki fel fogja a tájni pénzügyi tudomány titkait; és eljövendő lézen, aki közigazgatásnak miszteriumait lézen megfektendő.

Azt mondotta: eljön Széll Kálmán, a pénzügyi program.

Es eljött Széll Kálmán, aki azt mondotta, hogy csupa merő szédélés volna pénzügyi programot mondani. Meg azt mondotta Apponyi gróf: eljön mosolygó Szilágyi Desiderius s elmosolyogja a közigazgatási programot.

Es eljött Szilágyi Desiderius; körül mosolygott a házbán, felmosolygott a ház jegyzőjéhez, mintha szóló; azzal megfordult, nem mondott semmit, de kitörtelte magát a szőlők sorából s hazament nagy dolgokat fundálni.

Azóta mindig fundálja.

Es még mindig semmiből kezd támadni a Szilágyi Dezső ur közigazgatási programja körül, maga Dezső ur pedig egész legenda hősé válik.

Hol a Dezső? Mit csinál a Dezső? Most láttam a buffetben — Oh nem a numero 0-ba tért. — A folyosón látták. — De bizony, a házbán sincs. Hogy otthon dolgozik; hogy praelegál az egyetemen; hogy a rátóti kisbíróval van még kiegyenlítői való közigazgatási programja. Szegény Dezső!

Hát a program mit csinál? Meg van? Nincs meg? Összevesszék rajta? Dehogy: egyesültek. Csak egy kis simítás; ultima manus s kész. Ki ám, csak leud. Bele sülték, vége van, fuccs! Szegény program!

Es így megy ez egy hét óta házbán és folyosón, buffetben utczán és kávéházban. A programról és hőséről senki se tud már bizonyosat találja azonban mindenki rendkívül mulatságosnak.

A lapokban az alatt megjelen róla mindennap valami bulétin, mint ahogy súlyos betegkről kiadati szokott. S mint a mult hónapban a „Függetlenség” állandó stereotyp jelentése volt, hogy „kedves főszerkesztők ekkor meg ekkor elfoglalja iróasztalát” — azon módon stereotypizáltak a „Napló” nál és irodalmi családjeinél, hogy: „Szilágyi Dezső ekkor meg ekkor adja elő monumentális programját.”

Es az akkor meg akkor azonban csak nem akar sehogyse bekövetkezni. S medve csak nincs, hát nincs.

Es kortársaink tessék azt pusztá tréfálkozásai viselkednek tartani, hogy e humorisztikus epizóddal itt foglalkozunk.

Es a humorisztikus epizod egy igen komoly tény illusztrál és igen nagyon hasznos tanulságot rejt.

Azt mondják, írják, beszélik és kitérők már ugyancsak jó ideje, hogy a

közigazgatási reform kérdése egy megamagy meg van érve a közvéleményben s hogy a ki közigazgatási reformot mond, érti alatta az állami adminisztráció behozatalát, a megyék eltörlését, a választási jog megszüntetését, az állami kinevezést és a bürokratikus centralizációt — ámen.

Az egyesült ellenzék kész pénzül vette e mondást, hírelést. Elhitte, hogy mindez csakugyan így van. Nagy garal felvetette a közigazgatási reform kérdését, hogy ő most ebből mindjárt micsoda nagy hasznót fog huzni, mert hiszen ha a kérdés a mondott értelemben annyira megérett a közvéleményben, hát az akkor igazán kapitalis.

Azonban mi lett belőle.

Az lett belőle, hogy a mint a szó kiszaladt a száján, egyszerre csak azveszi magát észre a t. ellenzék, hogy: jaj istenem, hol a fejem!

Arról a megért, túlért, rég megemészett s a közvélemény vérebe átment reform eszméről egyezre csak kiült, hogy még a b a n a n a g y o n s z ü k k ö r b e n i s, melyet az egyesült ellenzék pártköteléke határol, ugyancsak érdelet és bevehetetlen még ez az eszme.

Kitűnt, hogy mikor közigazgatási reformot mond, mindenki mást megmást gondol alatta. Az egyesült ellenzék egy jelentékeny része kerekben kimondta, hogy neki centralizáció s kinevezés nem kell; a másik rész a kinevezéssel megbarátkoznak, de centralizáció nélkül; a harmadiknak centralizáció kell, de kinevezés nélkül; a negyedik kerülteket alkotna a megyékből, megbontva a régi köteléket, de az autonomia és szabadszólás fenntartása mellett, az ördök szorosán ragaszkodik a megyéhez és az önkormányzati jogokhoz, de elkülönítendő az országos közigazgatást, melyet most átruházott hatáskörben a megye teljesít, a helyi önkormányzattól; a hatodik, a helyi önkormányzatot a megye beavatkozásától menten egészen a községekre ruházza — és így tovább, a hány párttag annyi nézet; — sőt még ezen is túl, mert némely párttag egy és ugyanazon kérdéssel többféle nézettel is bővelkedik.

Hát így van megérve ez a kérdés. S ebből azután érthető mért kézik Szilágyi Dezső ur és az ő programja oly soká az éji homályban.

De meg érthető az is, hogy ha már egyetlenegy párt szük körében is, így érdek összehangolást, oly nézet harcokat, ily ellentétes áramlatokat s ennyit vitát, sérelmet idéz fel, e kérdés egyszerű theoretikus felvetése: mennyi érdek ellentétet, véleményharcot, jog sérelmet és materialis összehangolások támasztana az mai értekezési stádiumában klün az életben, a valóságban, a gyakorlatban.

Ha pedig ez úgyvan: no hát akkor csak, bizást jöjjön az a medve, mely már régen be van jelente s még mindig nem látszik; igen nagy egykedvűséggel nézhetünk hopp-kénytelen nemörömet tánczolásá elé; sőt nagy-

kat mulathatunk elkényszeredett morgadalmain.

Mert ez a fenevad akkor rendkívül ártatlan portéká leszen, afféle szent-Iványi oroslán.

Hiszen meglehet azt a programot csinálni, nagy szurkolások és izzadmányok utján, ügyesen elcausulálva, fufangos rétrekre eresztve, hogy kiki akként magyarázhassa, amint neki tetszik. Az ilyen programot azután el is lehet fogadtatni a párttal, nem ez lesz az első boldogságuk. Hanem egy örvendeteshibája mindenestel lesz neki s ez az, hogy csak addig állja az öltét a míg megvalósításához nem fognak, s ha erre kerülne a sor, a tisztelt párt maga úgy szétjárd, hogy az isten igralma se ragasztja többet össze.

De meg lesz ennek a programnak az a tagadhatatlan előnye, hogy mindennél jobban fogja bizonyítani, mikép a közigazgatás javítása s ha kell átalakítása, csak fokozatos, ovatos fejlesztéssel eszközölhető — s nem „hopp-hopp” ott leszek ahol akarok — féle varázs formulákkal, aminek az egyik fele mese, a másik meg szédélés.

B a n f f y B é a gróf tartalmas és emelkedett hangú beszéde után a vita már beveződött volna, mert senki sem volt fölírva, hanem ekkor fölállt Hoffman Pál, ki egy kihívó beszéddel örvendetette meg pártját. E beszédet nem lehetett válasz nélkül hagyni s T i s z a K á l m á n meg is felelt rá rögtön. — talpraesetten kimutatta, — mennyire nem igaz Hoffman állítása, — hogy a kormány nem bír az akció bátorságával s kikerül minden nehézkérdést. Utal a kiegyezési kérdésekre, melyeket meg kellett oldani, nem is tekintve a pénzügyi bajokat, azután az adókönyvjavaslatokra és végül a keleti kérdésre, s kérdi: vajjon könnyű kérdések voltak-e ezek? Ezek? Sőt, hogy bele mentünk az akcióba, éppen ez mutatja bátorságunkat, mert a kormány hol egyik, hol másik kérdésnél nehézná elvesztett azok közül, kik azelőtt támogatták — s mégis belement, mert kötelességének tartotta.

Végül B a k a i Nándor interpellálta a miniszterelnököt a pénzügyminisztert Szeged érdekében, hajlandó-e a kormány a Szeged új építésére vonatkozó összes kormányi intézkedéseket a költségvetési vita befejeztével a képviselőház elé terjesztani, van-e szándék továbbá a tervet egy szerkötő független testület által felülvizsgáltatni s igaz-e a Szegedre vonatkozó kölcsönről a lapokban megjelent hír?

S z i n a i Gyula lépett. Póttagokul megválasztattak Szepessy Gusztáv és Kőrössi Sándor r. tagok.

Végül a f. évi számadásoknak annak idejében leendő megvizsgálására Varga Lajos, Ármós B. és Kövy Lajos r. tagokból álló bizottság kiküldetett.

Egyesíteni kell az erőket.

Debreczen, márcz. 1.

Debreczen város ipartörténetében emlékeztet helyet foglaland el az asztalos ifjuságnak azon nemes cselekvése, a mit tegnap tartott rendkívül üdésében határozattal emelt.

Ugyanis az asztalos ifjuság áthatva a kor szelleme által s fölismerve azt, hogy az erőket egyesítése mint másutt úgy az ipar terén is szerlelett kívánatos, tudva azt, hogy az iparügy egy nagy teretelyes fa, melynek árnyában oly sokan pihenhetnek; — áthatva azon gondolatlól, hogy az iparos ifjuság, ha tömörül az iparügy zászlója alá, idovel az iparos ifjusági egyet ol érdvő nöheti ki magát, melynek kebelében biztosan és büszkén rakhat fészket, mint szabad madár: a mivelő; éreze azt, hogy a haladás ellen felállított korlátokat, legyen az bármily érdekek által támogatva, az általános fevilágosodottság sulya alatt össze kell roszkálnia; nem tévesztve szem elől azt, hogy a czéh rendszer idejében uralgott szokás és gyakorlat rég tul élte magát s hogy a magyar iparos segédnek nem elég ma már csupán szivarral s pipával szájában és pálczával kezében mutatgani magát, hogy ő segéd, hanem anyagi és szellemi képzettségű kell felemelkedni a műveltség azon színvonalára, hol Európa más nemzetbeli iparosai állanak, hogy így ki-ki a társadalomnak kijelölt állást betölthesse: emittent napon elhatározta, hogy testületileg a debreczeni iparos ifjak önképző beteg és utas segélyszó rég fenálló egyetelbe lép s a szándékát már tetvőre valóította.

Melegen dövizli ez egylet testvéreit s vajha a többi ipartársulatók fatalagsa is ekként cselekednék! Mi részünkről reménytáplálunk, hogy az hova előbb valósland, mert ily jó példa követésre méltó.

Nem egyszerű-kétszr aradtunk már kifejezést annak, hogy általános ipar egyletre van szükségünk s ime az iparos osztály ifjusága felkarolta az eszmét, — mig az önálló iparosok hova tovább késnek megérteni — a kor intő szavai!

De nemcsak testületileg lépett be az asztalos iparos ifjuság a czimzett egyletbe, hanem oly nemes tetteit is cselekedtet, melyért neve az egylet előt örökké hádás tisztelben fog maradni, — a mennyiben 45 frtnyi készpénzt, mint a feloszlott asztalos ifjusági fog adományát, az általános iparos ifjak egyletének szervezőjévé adományozta rajta; a tanács az alapítványul felajánlja, — azon felül az utazó iparos segéd részére, szintén az egyletnek egy teljesen felszerelt ágymat ajándékozott.

Nemeskedül ifjuság! köszönöm a be nem helyezett bizalmat, hogy engem mint az iparos ifjak egylete egyik előharcosát s jelenlegi ügyvédét, kértetek fel fent ecsetelt nemes czelotok valóitása tekintetében segédkeznyújtásra, — örömmel tetvőm azt s fogom tenni idovel többi iparostársaitoknak is.

Vadon Sándor.

A debreczeni casinó közgyűlése.

Debreczen, 1880. márt. 1.

Tegnap tartott meg a debr. casinó évi tisztújító közgyűlése:

Jelen volt mintegy 60—70 rendes tag. Elnök Simonffy Sámuel megnyitván az ülést, olvastatott a választmányok mult évről szóló jelentése, melyből kitűnik, hogy az egyletnek a mult év folyamán 314 rendes és 67 foglalkozó tagja volt. Továbbá hogy az egylet összes vagyonának értéke 13535 ft. 81 krt. tesz. Az egylet könyvtár 1084 drb magyar és 232 darab idegen nyelvű művel rendelkezett s hogy az egylet 30 magyar, 7 német és 1 francia lapot jaratott stb. A választmány jelentése tudomásul vétetett.

2. A számadásokat felülvizsgáló bizottság jelentése alapján egylet i pénztárnok a mult évi számadásokat illető felelősség terhe alól érdemeinek elismerése mellett felmentetett.

3. A f. évi költségeloirányzat, mely szerint az egylet bevételei 8025 frttal, kiadásai 7987 frttal lévén létrányozva, jóvá hagyatott és elfogadtatott.

4. Elnök a maga és tisztársai nevében állásukról leköszönvén, korlelkül megválasztott Mészáros József, korjegyzőül Boczkó Sámuel s mintán a lélepett egylet elnök s alelnöknek az egylet érdekében tett fáradozásaitért egyetelkedő köszönet és előmerés szavazatokat s lemondások, mely sajátallal tudomásul vétetett, korlelkül felhívta a közgyűlést az elnöki tisztségnek betöltésére, minek folytán S z ö g y é n y István r. tag és a debr. kir. törvényszék elnöke közfelkiáltással elnöké megválasztatván, az érte menesztett küldöttség meghívása folytán a gyűlésben megjelent és általános éljenzések között az elnöki széklet elfoglalta.

Ezután a választás tovább folyt: alelnökül közfelkiáltással megválasztott K i s s Sándor, titkárul Boczkó Sámuel, ügyészül Komlóssy Arthur, pénztárnokká Szepessy Antal, számvérő Alibán Mihály.

Következett a választmány kiegyesítése. Lélepett elnök Simonffy S. és volt alelnök Varga Lajos régi gyakorlat szerint a választmányba első helyen beválasztatván, megelelt szávozás után következésként alakult meg a választmány: Varga Lajos, Mészáros József, Simonffy Sámuel, Váci János, Holländer Gyula, Csúrka János, Fráter Imre, V. Szabó Miklós, Leszka Ferencz, Nádasz Ferencz, Szunyogh Sándor, Ferenczy Elek. Az elnöké megválasztott Szegény J. választmányi tag helyébe H a l m á g y i Lipót megválasztatván, ő megválasztást el nem fogadta s ennek folytán helyébe az utána legközebb szavazatot nyert

Az ideai ujonczutalékokat az 1879-dik évi 69. t. cz. értelmében a honvédelmi miniszter már részletesen megállapította, és eről a törvényhatóságokat értesítette. A magyar korona területére eső 40,933 ujoncz és 4093 póttartalékosból a népességi arányban esik: a) Magyarországra (a budapesti és szebeni főhadparancsnokság területére) 35,779 ujoncz és 3591 póttartalékos; b) Horvát-Szlavon országra (ideértve a polgárosított kilencz határvidéki ezred területét is) 4917 ujoncz és 491 póttartalékos; c) Fiume város és területére 37 ujoncz és 4 póttartalékos. Az alkalmis többi védköteles az 1863. évi 40. törvénycikk 32. § a szerint a honvédségbe soroztatik.

Horst osztrák honvédelmi miniszter tegnap Budapestre érkezett, hogy honvédelmi miniszterünkkel ügykörüket érintő több kérdés fölül értekezzen, nevezetesen pedig az 1868-iki védőörvény reviziójára vonatkozó törvényjavaslattal végleges megállapítása, valamint egy terjedelmes, a védőörvény végrehajtására vonatkozó eddigi miniszteri rendleletek megfellelképen módosító kormányintézkedés fixozása iránt tanácskozzék.

Tiszai kölcsön Bécsi lapok hírei szerint az osztrák földhitelintézet 25 millió frttal tett ajánlatot a tiszaszabályozási tásulatrak, még pedig az állam igénybevétele nélkül.

Országgyűlés.

— A képviselőház, —

Budapest, febr. 28.

A budgetvitában J e s z e n s z k i Sándor báró pártunkivüli volt ma az első szónok.

Utánna S z e n d e B é l a honvédelmi miniszter emelt szót, Degré tegnapri támadásai ellen védelembe a honvédelmi államtitkár a honvéd főparancsnok adatlusát, kiket Degré méltatlanul vádolt azzal, hogy a honvédség ellenségei. Hogy a régi honvédek közül sokan nyugdíjaztatnak, az bizony igaz, de nem az irántok urakölő ellenszenv az oka, hanem az, hogy kivétel nélkül lassanként, a mi elég sajnos, de nem hibája senkinek.

B u j a n o v i c s Sándor Apponyi határozati javaslatát pártolja.

N a g y G á b o r elfogadja a költségvetést. C s a n á d y Sándor szítja az átkos kormányt s mintán az elnök két ízben is figyelmeztet, hogy sziveskedjék az illem határai közt maradni, szőlő kijelenti, hogy akkor hát inkább leül, a mit meg is cselekszik.

kik oly jó szívűek. Feledhetetlenek azok éu élettem.

A gőzgép trüszköive rohanat a sűrű köddel borított tájon át s én lehunyt szemekkel gondolkozom a mult emlékein. — Olyan nyugodt valék. Hisz újra látom az elhagyott helyeket, melyeknek mindenikéhez egy-egy soha nem feledhető édes-bús emlék köt. Látom újra a helyet, a hol nekem is nyílt egy szép virág, a mely az enyém volt, de a melytől ép úgy meglevék fosztva, mint sok anyai mástól.

A vonat megállt. Közel voltam cze-lomhoz.

Az ég kiderült. A hold sugarai játszottak a hó felületén, a csillagok ragyogtak bővősen s temetői csend, mely nyugalom uralkodt körültem, csak a téli szél süvöltött olykor élesen.

Lassu léptekkel haladtam a kis falu felé. A héval borított táj nem intetgetett felém barátságosan. Pedig jó ösmerősök vagyunk. Sokszor jártam én ott, csak hogy minő a változás azóta!

Tavas és nyár volt. Láttam zöldülni a vetést, hullámszni a megsárgult kalászt, hallgattam a pacsrta himnuszt, az eltűnt búlból szerelmi csattogásait s a szellő suttogását.

A „Debreczeni Ellenőr” tárcaja

PULVIZERIS!

— Mindennapi történet. —

Szombati Jánostól.

— Ne vigasztalj! Az én szívemnek s lelkemnek sebére gyogyírt nem adhatz te. Hiszen magam kerestem azt soká, tehetek-e róla, hogy ha nem találom?

— De hát oly sajtáságos alkotása volna a te szíved, hogy a megnyugvás nem lakhatik benne?

— Nem. Feledni nem tudom a multat s csak az vigasztal, hogy a testi élettelt véget ér a lélek és a szív küzdelme is. Porrá, hamuvá lesz minden!

— Szánlak szegény fiu! Hisz oly szép a világ, oly édes az élet! Lásd, a villántól sújtott fa új lombokat hajt, a csicsergő madárka ismét rá száll s a szellő ujjal úzi játkáit vele.

— Lehet igazad van. De hidd meg, a szív olyan rejtélyes, érzelem világa olyan nehéz talány, melyet megfejtetni, soha nem lehet. Mennyit szenvedék én e miatt! De há-

nem is tudod, hogy miként! Várj, majd elfogom beszélni.

— Tudom, hogy szeretted, tudom, hogy csalódtál és nem tudsz feledni. Más olyan hamar talál vigaszt és új boldogságot. Csak te nem! Miért van ez, mond el?

— Hallgasd meg, elfogom beszélni. A mult emléke nem hogy nyugodni sohasem. Majd zaj után vágom, majd szabaddulni szeretnék a kábító zsiabjából.

Nem rég is ilyen vagy szállott meg. Menni, talán — ha lehető volna — még repülni is innen, hol vég nélkül hangzik a vigalom zajos zenéje, hol az emberek mindig álcárcot viselnek, a hol oly sok a szűkkeblűség, a kislelkűség.

Hányszor gondoltam a kicsiny falura, ott az alföld végtelen románai, hol annyiszor megrontem el a delibáb tándéri játékan.

Hányszor jut eszembe a kis egyház, melynek város tornyából, olyan áhitatot lehelőleg terjed szét a kicsiny harang ezüst csengése? Es a kis patak is feltűnik emlékeimben, melynek pontján ibolyák, nefeletek nyíltak, vén fuzfák lecsungó ágai a habokkal játszottak s mi ott csónakáztunk jó kedvvel, kedélylél, melyről a zománcot nem tépte meg akkor le a sors szeszélye.

Hát még azok az egyszerű emberek!

Irodalom és művészet.

A „Föld és népei” című díszes kiállítású füzetek válatát 18. 19 és 29-ik füzetek megjelentek Meher V. kiadásában. Egy egy füzet ára 30 kr.

Magyar vigjáték szerb nyelven. A belgrádi színház számára Vidakovits szerb író Varga Jánosnak a „Veleleu” című vigjáték szerb nyelvre fordította s ott is hatással került színe, mint a nemzeti színházban. Most Vidakovits, mint írja, ugyancsak Vargától „A

dolgozó asztalka, ott szokott ülni a vadgalambszin keretét egyik szögletében, kezére hajtva szőkefürtű fejét, rám emelve mosolygó szeméit, melyekből olyan áhitattal olvassam a boldogság ígeit!

Pedig inkább olvashattam volna, hogy: „pulvizeris!”

Por leszesz te szív! — — — Amott állott a kanári madár kalitkája, amott a gerlelék, melyeket egyfűt dédelgetünk. Amaz ablaknál kötöttünk fűszálakból koszorút, arra gondolva, hogy egymásé leszünk-e?

Amott, amott! Ott csókol meg először és amott utolszor.

Kezem jéghideg volt s olyan jól esett végig húzni a lázas homlokom. Szerettem volna elütni e kínos emlékeket, szerettem volna tőlük szabadulni.

Nem lehetett, nem lehetett.

A szobában felhőmlyái dörögtek. Leülttem. Az ő kedvenc helye volt az. Ott ült, ott gondolt rám sokat, ott írta azt a nehezy sort, melylél megmérgette életem: „csak te érted élek s meghalok, ha nem fogsz majd szeretni!”

(Vége köv.)

malom alatti" című népdramát ülteti át szerb nyelvre s az is ugyanott kerül először színpadra. A szerbe fordított magyar művek Belgrádban mind nagy hatással adtak. Eddig már „A nők az alkotmányban", a „Csikós", a „Falu rossza" és a „Vén bakancsos" vannak szerb nyelvre áfordítva.

△ Szabadság-költészet, munkások és szavalmányok" cím alatt Kulföldi Viktor szocialista író kiadásában Budapesten (Tettyer Nándor és Társai) egy igen csinosan kiállított érdekes könyvecske jelent meg. A füzet ára 60 kr.

© Két eredeti népdal jelent meg Pritzer frigyessél „A szomszéd uram kakasa" című népszimfóból. Ennekhangra zongora kísérettel szerző Beliczay Gyula. Ára 1 frt 80 kr.

A debreczeni nőgyógyászati zárszámadása.

— 1879-dik évről. —

Pénztár.

Bevétel: Pénztármaradvány a múlt évről 155 07, alapítók fizetése tőkében 65, alapítók fizetése kamatban 279,20, részvényesek fizetése 175, 15 drb vasuti kötvény szelvény után 1 évi kamat 103,25, egy pártoló tag fizetése 10, műkedvelői előadásból 398,54, külföldi jövedelem rovására, közvasorából m. k. a. 3. 897,91, kézpénz kivétel a debreczeni takarékpénztárból 10,000, árva házi javára adományok m. k. a. 1. 137,88. Kiadás: Árva házi javára 1159,15, évi költsége 266,72, háztartás, annak kijuttatására összesen 8268,79, segélyezésére 1175, egyenleg 4 a. 1352,19, összes bevétel 12,221,86, 4 a. kiadás 12,221,85, 4 a.

1880. Január 1. Egyenleg behozatal m. k. arany 4, 1,352 frt 19 kr.

Jegyzés. Hirlapi közlés szerint a műkedvelői előadásból kimutatott volt tiszta hasznát 444,34, a közvasorából m. k. aranyat 3. = 908,76, 3 drb arany, 1,353,10, a fentebbi pénztár kimutatása jelez 3 drb arany, 1,296,45, tehát a hirlapi közlés szerinti kevesebb 56 frt 65 krajár, mely különbözet önön ered, mert némely általam nem tudott, de azon cölökre kiszolgált tárgyakért aszámulák, a közlemény kiadása után küldettek be, természetesen azon jövedelemből fizetődek ki.

Vagyon kimutatás.

Kézpénz a pénztárban 4 a. 1352,19, kamatozó érték papirokban 1543,80, az árva házi régi telken felszerelés — 154 frt 90 krajár 10% levonással 139,41, a megvett ház kifizetett ára 6500, ennek költsége — építkezés 1768,79 — 8268,79, elhelyezett tőke a takarékpénztárban 18,547,34, 4. 29,851,53, alapítók tartozása tőkében 4945, alapítók tartozása kamatban 756,60, részvényesek tartozása 442, pártoló tag tartozása 109,50 — 6253,10, összesen 4 a. 36,104,63.

A múlt évi vagyonkimutatás volt 36,267,55, a mostani vagis 1879. évről 36,104,63, a 4. felvitelva 5 frt 40 krajár 21,50 — 36,126,23, vagyon-apadás 141,32.

Az alapítási tőke, alapítási és pártolótársági tartozások — mint a mely összeg bevéreiatot ebből keletkezik a

1879. évben belépett tagok.

Alapítók 40 frral: Darvas Bay Erzsébet, Farkas Viola és ügyvéd Takács Ferencz né urnók.

Részvényesek, Cseresznyés Sándorné urnó 3 evre 2 frrjával, Filótás Dániel né urnó 6 evre 2 frrjával.

Kelt Debreczenben, 1880. január 1.

Márton László,
nő egyleti pénztárnok.

Napi hírek.

— Sárréti vadkan. Azon óriás vadkan, melyről a lapok is emlékeztek, hogy a komádi sárréti vadászok embereket verték agyon, csakugyan a főiskolai muzeumba került, hoi igen szívesen fogadták, nem csak azért, mert óriási nagysága, hanem azért is, mert még ennek a muzeumnak nem volt vaddisznója. Igaz, hogy hátáról végig leván a serte tépve, s farka is hiányzik, de azért egy pár hét múlva — reméljük — ott fog ő diszellegni a muzeumban, s akkor valahogy csak farkát is növesztene. A vadkanak gyszos kimulását így adta elő. — Kata István szeghalmi földműves: — Karácson előtti csütörtökön a szeghalmi határon a halasi réten nádat vágott, a midőn egy óriási vadkan, hihetőleg más nádvagók által veszkából felir-

aszta egyenesen neki rontott, s ő félre ugorva oly szorosan vágta belé nádvagóját, hogy ki nem tudta ugyan venni, de a vadkan rögtön megrogyott, s neki ideje volt menekülni. Ismét feltápaszkodott ugyan a vadkan, s úzóbe vette az embert, de ez a szánjához menekült, egy dorongot kapott fel, s a mártántorgó óriást addig ütötte míg az egészen el nem szédült s vért nem vehette. Már akkorra több nádvagó gyűlt oda a nagy kiabálásra, s azoknak a segítségével feltette a szánya, s haza vitte Szeghalomra, s két szán segítségével egy gerendára oly helyzetben kötvén fel, mintha akkor is lábán állott volna egy napig így mutogatta; harmad napon megnyuván, három mázsa húst kapott belőle, a bőrt kitémte, most aztan behozta Debreczenbe, de utközben is pézért mutogatta, s itt is legalább a fuvarbért 8 frrt megkapta.

— Nyilvános köszönet. A debreczeni ipar- és kereskedelmi-bank tekintetes kögyűlése a kereskedelmi iskola részére 25 frrt, a kereskedői körda részére szinté 25 frrt kegyeskedett adományozni. Fogadja ezen kegyes adományért hálas köszönetemet Debreczen, 1880. márczius 1. Szepessy Antal kereskedőtestületi elnök.

— A cs. kir. 39. gyalogezred (debreczeni fink) parancsnoksága, mely tudvalevőleg jelenleg Temesváron állomásoz, legközelebb Budapestre fog áthelyeztetni. Az ezred tisztikara, mely tulnyomólag magyar elemekből áll, nagy rokonszenven részesült Temesváron.

— Nyílt közönet. A győző fájdalom leggyászosabb érzetétől áthatva is kedves kötelességünknek ismerjük, hogy forró köszönetünket nyilvánítsuk a t. résztvevő közönségnek, pályatársaknak és rokonnak, mely a hű férj és jó apa: néhai Veskeczki Budaházy József végtisztességgel eltemetve alkalmával lesújtó banatunkban a nagy becsű részvét által osztozni sziveskedett. Bármi nyag is a vesztés a közrészvét mindig a vigasztalás gyogyító balsama gyanánt hat ránk. A t. résztvevők fogadják ismételtlen legmelegebb köszönetünket. Tisztelettel Debreczen, 1880. február 27. Özv. Budaházy József né. Nánassy Thérzia, gyermekei, vejei, és unokái nevében is.

— Tavasz. Ma gyönyörű szép tavaszi nap sütött, mely a szépi közönséget kicsalta a szabadba, s dél tájban a piac utca napos oldalán az aszfalttal igen elegans közönséget lehetett látni.

— Hálas köszönetét nyilvánítja a kerétszeti egylet elnöksége az „Alföldi takarékpénztár t. Igazgatóságának azon 10. o. é. f. orti kegyes adományért, melyet a pénztár közlelbi közgyűlése, az egylet pénztára javára megszavazni és rendelkezése czéljához juttatni szives volt. Debreczenben február 28. 1880. a debreczeni kerétszeti egylet elnöksége.

— Adó felszólalás. Az általános jövedelmi pótdadó az 1880. évre a m. kir. adó felügyelőség által meglevén állapítva, felhivatnak a városi adózó lakosok, miszerint az elkészített pótdadó lapstromokat, a városi adó-kivétel hivatalban f. márt. hől 4-től kezdve 8 nap alatt, az az, márt. 12 ik napjáig megtekinthetik: és ha a kivétel ellen kifogásuk lenne, felszólamlásukat ezen határidőn belől ugyancsak annálkülsőbb benyújtás, mert későbbi felszólamlásnak hely nem fog adatni. Debreczen, 1880. márt. 1. A városi tanács adóügy-székelye.

— Köszönet nyilvánítás. A debreczeni ipar- és kereskedelmi-bank február hó 22-én tartott közgyűlési határozata folytán a helybeli izraelita kórház részére 25 frrt adományozván, — fogadja ezen nemcs adományért hálas köszönetünket. Debreczen, 1880. február 26-án a chevra kadischa elnöksége Dr. Balkányi. Khon Adolf elnök.

— Rudolf trónörökös hosszabb utra kszüli. Beutazza Irlandot, Belgiumot és Svédországot.

— Egy szülő ára. Gyöngyösön történt, hogy egy szabó egy nadrág áraban, követelésének kielégítéséül egy szölöt kapott!

— A sorozás ma megkezdődött s most is olyan zajjal s vígan foly, mint edelőtt. Az utczák tele vannak elkeseredettségekben berongott kurjongató legények zivajgától és nórtázásától. Nehány rakoncátlanokdót s egy pár jó előre vitezkedő a durtiba is betettek. A városbába tanácsteremben vígan várják a legények sorsuk elődött. Természetes hogy van nagy sírás rivás is, az angyal meg az apák, kik fiukat örökre elvesztettek hiszik ugyancsak sürű könyüket hullatnak. Ma 176 előállított első kórosztályú védőkötésből 60 oroztatott be a kórosz hadsereghez.

— Az „Ipargyesületi takaréks és hitelintézet" f. é. febr. 29-én tartván évi rendes közgyűlést, az igazgatóság és felügyelő bizottság felolvasott jelentését a közgyűlés egész terjedelmében elfogadta, a bemutatott évi

mérlegét helybenhagyta, valamint a nyeresemény felosztása iránti igazgatósági tervjavaslatot, a melynek értelmében a részvényesek szelvényei f. é. márt. 1-től darabonként 3 frrtal az intézet pénztáránál beváltaknak; az igazgatóság ajánlása a következő jótékony czélú adományok szavazattal meg: a helybeli ref. szegényeknek 20 frrt, a r. cath. szegényeknek 10 frrt, az izraelita szegényeknek 5 frrt, főiskolai szegény tanulóknak 20 frrt, iparos iskola részére 10 frrt, iparos ifjuság önképző és betegsegélyző egylete részére 10 frrt, kereskedői kórház részére 10 frrt, nőgyógyászati részére 10 frrt, az országos honvédelmeház javára 10 frrt, a nyugdíjalaphoz csatolattott 32 frt 48 kr, a külön kártartalék alaphoz 300 frrt. Felügyelő bizottsági tagokul auljalg megválasztattak Posszert János, Csánádódn, Mihalovics István.

— Vitkovszky Floris helybeli köztiszteltben álló rom. kath. lelkes nagyszalontai plebánossá nevezetett ki.

— Ferenczy Lajos színtársulatunk jeles fiatal színésze veszélyes betegségekben fekszik. Már az „Idegen nő" előadásán oly rosszul érezte magát, hogy alig volt képes szerepét végjátítani. Mielőbbi felgyógyulást kívánunk neki.

— Feleki Miklós a nemzeti színház kitűnő művészeinek holnap lesz jutalomjátéka. Színre fog kerülni a „Jutalás utja" című nagyhatású színmű. E ritka élvezetet igérő előadást felesleges a közönség bővebb figyelmébe ajánlani.

— Dögölt dísnóhust foglalt le a rendőrség; a sertésvágók helyiségében akarták elúrni és e közeledést veszélyeztető elúrású be is következik, ha gondos rendőrségünk ideje korán nem intézkedik.

— Pályázatok az ipargyesületnél. Az orsz. ipargyesület építészeti szakosztálya nilesének legérdekesebb tárgyát a következő pályázatok kihirdetése képezte: Az első pályázatot Fischer Ignác majolikagyáros írta ki: I. Kivántatik egy virágcserep (Jardiniere) rajza majolikában való kivite. Díj 4 drb cs. kir. arany. Beadási határidő 1880. május 1. délutáni 5 óra. II. Kivántatik egy kovacsolt vasból készíthető állvány-asztal, mely virágcserephöz használható legyen, előállítási költsége az 50 frrt meg ne haladja. Díj: a szakosztályi pénztárból 6 darab cs. kir. arany. Határidő ugyanaz. — A harmadikra Áldásy kárpitos tűzött ki 60 frankot. Kivántatni főleprajzok. A feltételek mindegyike a szakosztályi titkárnál betekintheők.

— Hajdumegye nádudvari járás csendbirtosa Papp Albert ismét dicsőre méltó tetteiről értesítene bennünket. Erélyes fellépése és vizsgálata több apró tolvajnak jött nyomára.

— Csatárné asszonyról a „Füg. Hirl." ban a következőket olvassuk: „Kassáról írja levelezőnk, hogy Csatárné Pajor Emilia jutalomjátéka (Három pár cipő) egyike volt a legkiválóbbaknak. A színház egészen megteit és szebbnél-szebb koszorúk hulltak a jutalmazott lábához. Csatárné különben a kasztalmazott lábához Debreczenben szerződött, hol legközelebbi vendégszerzésre alkalmas a közönség tetszését egészen megnyerte."

— Meggyilkolt postakocsi. E hó 23-án este 8-9 óra tájban a Cseceről jött nagydoroghi postakocsi, Bikács és Nagy-Dorogh között, ismeretlen tettesek által megtámadtatott. A tettesek, miután a postakocsist meggyilkolták, a postaládát törtek fel, azonban az abban talált küldeményeket, érintetlenül hagyták. Ez utóbbi körülmény nagyon valószínűvé teszi, hogy a tetteseket személyes bosszu vezette a postakocsist meggyilkolásában, s mint hogy a volt postakocsist, kit a nagydoroghi postamester nem rég bocsátott el szolgálatából, erős gyanu terheli, elfogattott.

Az időjárás összehasonlítása.

1873-ik évben, a mikor szinte mint most a hold volt az uralkodó planeta, mártius havában az időjárás következő volt Debreczenben:

1. Mártius 1-én. Délig tiszta, délután borult lágú idő, csendes délkeleti szél.
2. Hol tiszta, hol felleges tavaszi idő, csendes délkeleti szél.
3. Hol tiszta, hol felleges tavaszi idő, csendes déli szél.
4. Hol tiszta, hol felleges tavaszi idő, csendes déli szél.
5. Borult idő, kevés esővel, déli szél.
6. Borult esős idő, déli szél.
7. Hol tiszta, hol felleges idő déli szél.
8. Szép tiszta idő, estefelé borongós, északi szél.
9. Borult lágú idő, csendes északi szél.

10. Szép tiszta idő, csendes északi szél: 11. Dél előtt tiszta, délután borult idő déli szél. 12. Hajnalra eső, később szép tiszta idő, déli szél. 13. Tiszta idő, ritkán fellegekkel, déli szél.

14. Dél előtt tiszta, délután borult idő kevés esővel, déli szél. 15. Tiszta idő ritkás fellegekkel, délyugyati szél.

16. Tiszta idő ritkás fellegekkel, délyugyati szél. 17. Tiszta idő ritkás fellegekkel, délyugyati szél. 18. Borult lágú idő, déli szél.

19. Borongós idő néha napfényvel, csendes déli szél. 20. Borult esős idő, csendes déli szél.

21. Reggelre eső, később borongós idő, néha napfény, déli szél. 22. Tiszta idő ritkás fellegekkel, hideg északi szél.

23. Tiszta idő, hideg északi szél. 24. Seggel borult, később kitisztult szép idő, délyugyati szél.

25. Tiszta idő ritkás fellegekkel, délyugyati szél. 26. Tiszta idő, északi szél.

27. Tiszta idő, csendes keleti szél. 28. Tiszta idő ritkás fellegekkel, északi szél. 29. Tiszta idő, melegség, csendes északi szél.

30. Tiszta meleg idő, csendes északi szél. 31. Tiszta meleg idő, csendes északi szél. Konti Lajos.

Színház.

Oly lelkesült ovatóira, mint a milyenben a nálunk vendégszerelő Feleki párt részeltette szombat este a színház látogató nagy közönség, régóta nem emlékszünk. Koszorúk és virágok özőne szállt a kilépő Felekiné asszony lábához s a tapsvihar alig akart megszűnni és később a játék folyamán is minduntalan ki-kürt. A lelkesedés hangulata uralkodott az egész este a nagyszámú közönség fölött, mely még a zenekart is kizorítottá szokott helyéről, ott is támlászekrek voltak föllállítva. A mi debreczeni közönségünknek már az régi szokás, hogy könnyen melegszik föl, de ha fölmelegedett, lelkesedése annál tartósabb. Biztosan hiszünk, hogy az ünnepeit művészpár ezután mindig telt ház előtt fog játszani.

Scribe kitűnő cselszövény vigjátékát az „Egy pohár víz"-et választotta jutalomjátéknak Felekiné, nagyon helyesen, mert Mariborough herczegné, e büszke uralkodó királyné lelkének legjobb szerepeinek. A hölgy szerepe egyike legjobb szerepeinek. A harcz, mely a gógos, eszes, hatalomvágyó hölgy s a mindent ügyesen kizsákmányolni tudó ellenzék veszős Bolingbroke közt folyik, számos mozzanattal bír, melyekben Felekinének alkalma nyílt művészetét ragyogtatni. Megrágnos mozzanat volt különösen a negyedik felvonás ama jelenete, midőn az elfojtott szenvedély kitör a büszke lélekéből s a feltélenyűlt által felbuzsítva szembe száll a királynéval.

Nemkevesebb hatásosan és erőteljesen ábrázolta Bolingbroke-ot Feleki s bőven és méltán osztozott a lelkesült közönség tapsai- ban ünnepeit nevével együtt.

De a miénkhez sem szabad igaztalanoknak lennünk s el kell ismernünk, hogy az egész előadás kedvel, öszszévágó, szabatosan ment. A dicséret első sorban most is ami kitűnő Tórnókné ket (Anna királyné) illeti, aztán Dámien Rózsát. Benedek is melegebben játszott a szokottnál.

Vasárnap ismét Scribe nek egy régi hatásos darabját hozták színpadra: „A czárnó". Felekiné a czimszerepben újra meghódított mindenkit. Nagy Péter czár szerepe azonban nem Szathmárinak való.

Közgazdaság.

„The Gresham" életbiztosító-társaság Londonban.

Ezen Ausztria-Magyarországban is megtelepített életbiztosító-társaságunk a múlt évi június hó 30-án végződött 31-ik üzleti évről kiadott átnézetes évi jelentése, mely a részvényeseknek mult évi november 20-án tartott rendes közgyűlésen előterjesztett, német fordításban már megjelent. Ebből vesszük a következő adatokat, melyek a társaság virágzó állapotáról tesznek fényes tanubizonyoságot.

Az idő viszonyainak kedvezőtlensége mellett is a lefolyt év eredménye általában kedvező volt. A társaságnál ezen év lefolyása alatt 6090 biztosítási ajánlat nyújtott be 58,527,600 franc értékben; ebből 4858 ajánlat elfogadott mintogy 46,527,650 franc biztosított összeg erejéig s ezeknek megfelelő számban állították ki biztosítási-kötvényeket (Policies). A díj-bevétel, levonatlan belőle a viszontbiztosításért kiadott összeg, 10,813,904,00 frc-ra megy, melyben az első biztosítási-év díjai 1,433,094,00 frc is ben foglaltatnak.

A kamat-számla egyenlege 2,730,443,00 frc-ot tesz ki s ez a díjbevételez adatva, a társaság évi bevételét 13,544,347,00 frc-ra emelte. — Az évfolyamában a társasághoz beadott és erről kifizetésre elfogadott életbiztosítási kötvényekből keletkezett követelések összege 6,082,559,00 francia megy s ebből 133,273,00 franc volt viszontbiztosítva.

Kihazsítási és vegyes biztosítási szerződésekkel keletkezett követelések összege, melyeknek lejáratú határidejeiket letelt 2,803,892,00 frc-ot tesz.

Biztosítási-kötvények visszaszámlására 927,214,00 franc adott ki. A biztosítási-pénzalap (Versicherungsfond), melynek mibenléte nyújt biztosítékot a szerződések teljesítésére 3,375,930,00 frankkal növekedett.

A realitált vagyon teljes összege az elmúlt üzleti-év végén 66,576,023,00 franc. Minthogy az 1878/79. számadási évvel 3 éves üzleti időkaz telt el, a társaság kötelezettségeinek matematikai elbeszélése is eszközöltetett, melyből kitűnt, hogy az 1879. évi június 30-án a társaság aktívájában a passzívák 2,284,025,00 frc-ral mutak fel.

A társaság tehát elhatározta 2,200,000 frankon kizsátást a társaság részvényesei és a részesülésre jogosult biztosítottak közt, mely utóbbiak még egy külön értesítést is kapnak az 1879. június 30-án nekik jutott nyereségrész illetőleg.

Kiválólag megjegyzendő, hogy az egyenleghő származó ezen fölösleg teljesen pontos számításnak eredménye. Egyrészlről ezen ki számításnál csak 3 1/2% percent kamattal vételezt fel, holott a társaság tőkéje egyre-másra 4 1/2% percent kamat-jövedelmet ad, csupán egy kivétel tétellett, az azonnal fizethető életjádékokra vonatkozólag, mivel ezen üzleti nemre befolyás nélkül vannak a jövedő esélyei. — Másrészlről a tárczában levő és a bevásárlási árakban számított értékek értékeltöbblete figyelembe nem vétetett, minthogy ezen értékek még nem realizáltak s e szerint nem tekinthetők rögtöni nyereség forrásul. Ezen értékötöbblet azonban nagy jelentőségű, mert megszámlálhatja ama biztosítékokat, melyeket a társaság ajánl és nyújt.

A jelentéshez a társaság aktívájának kimerítő jegyzéke van csatolva, melyből a következő tőke-beruházások vehetők ki: Az angol kormányjótállásaiban 3,717,489,00 frc. Idegen állami-jótállásokban 12,145,824,00 " Vasuti részvényekben, elsőbbségi kötvények és törzsrészvényekben 640,123,00 "

Vasuti és egyéb adóselevekben 21,616,588,00 " Háztulajdonban 8,520,203,00 " Jelzálókban 7,224,198,00 " Különféle jótállásokban 12,611,596,00 "

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

Kedden, 1880. márt. 2-án Feleki Miklós jutalomjátékul és Felekiné asszony feltevével

Javulás utja.

Színmű 4 felv. Kezdeté 7 órakor:

Felelős szerkesztő: Kutasi Imre. Főszerkesztő: Vértési Arnold.

Az „Ipargyesületi takaréks- és hitelintézet"

a 4-ik sz. szelvényeket f. évi mártius hó 1-ső napjától kezdve 3 forintjával váltja be.

64. 1-3

Van szerencsém a t. cz. közönséget értesíteni, hogy nálam mindenféle

ASZTALOS-és kárpitos-munkák

kaphatók és megrendelhetők.

Ugy helyben, mint vidékre bármiféle

kárpitos-munkák,

mint bútorok egyszerűtől a legdiszesebb kiállítással,

szoba-diszítések

stb. a legolcsóbb árszámítás mellett felvállaltatnak.

Bútorraktáram Széchenyi utca a „Korona"-szállodával szemben van.

Tisztelettel Zatorszky István kárpitos.

(46) 3-6

Foncière, Pesti biztosító-intézet

(1864-től 1879. év végeig „Pesti biztosító-intézet" czég alatt) BUDAPESTEN.

Részvénytőkéje 25.000,000 frank egyenlő tíz millió forinttal aranyban, melyre kézpénzben befizetett: 12.500,000 frank, egyenlő öt millió forinttal aranyban.

Díj- és kár tartalékal körülbelül 2.500,000 frtra és évi díjbevételek 3.000,000 " rugnak.

A társaság, mely eszerint a leggazdagabb és a legnagyobb biztosítékokat nyújtó biztosító-intézetek sorába tartozik, a legmértányos feltételek és a legolcsóbb díjtelek mellett nyújt biztosítást:

- I. tűz, villám avagy robbanás által keletkezett tűzkárok ellen, melyek épületeket, géparkat, gépeket, eszközöket, bútorokat, marha-állományt, valamint szabad ég avagy föld alatt elhelyezett takarmányt és mezei természetűeket érthetik;
- II. jövedelem veszteség ellen, mely valamely gyár vagy bérház leégése avagy felrobbanása folytán a gyártulajdonosra nézve a gyár szünetelése, a háztulajdonosra nézve pedig a bérház lakhatatlansága következtében keletkezett;
- III. ablakok, ajtók és bútorok tükrörövegeln eshető törés-károk ellen;
- IV. szállítmány károk ellen vízen és szárazon szállított javakra nézve;
- V. jégkárok ellen mindennemű mezei természetűekre nézve;
- VI. az ember életére mindennemű módozat szerint.

Előforduló károk a legmértányos módon rendeztetnek és leggyorsabban fiztetnek ki. (A Pesti biztosító intézet feuilása alatt károk fejében 22 millió forintot o. é. kifizetett.) Bővebb felvilágosítással a legkészség-szebben szolgál az által megnevezett képviselőség.

IGAZGATÓSÁG:

Pejacsevich Márk gróf elnök. Kochmelster Frigyes báró, Laczkó Antal, alelnökök. Igazgatósági tagok: Ably Adolf, Faldmann K. G., Figdor Károly, Dr. Loisch Ede, ifj. Ráday Gedeon gróf, ifj. Schenk Adolf, Ftrohentz Alajos, Dr. Willner Antal, Wolkensteinmann K. G., Trostburg Lipót gróf. Vezérigazgató helyettes: Euchs Károly, igazgató.

A debreczeni föltügnökség (a Csanak-téle házban) Titkár: Bekény Ottokár ur. 56. 2-4.